

obsah

1. ZKOUŠENÍ KOVŮ A SLITIN	9
1.1 PORUCHY KRYSTALOVÉ MŘÍŽKY	9
1.1.1 Bodové poruchy	9
1.1.1.1 Vlastnosti bodových poruch	10
1.1.1.2 Vznik a zánik bodových poruch	11
1.1.2 Čárové poruchy - dislokace	11
1.1.2.1 Typy dislokací	12
1.1.2.2 Vlastnosti dislokací	12
1.1.2.3 Vznik dislokací	15
1.1.3 Poruchy plošné a prostorové	16
1.1.3.1 Vnitřní rozhraní	16
1.1.3.2 Volný povrch	16
1.2 DEFORMACE A ZPEVŇOVÁNÍ KOVŮ	17
1.2.1 Pružná a trvalá deformace	17
1.2.2 Zkouška tahem	19
1.2.2.1 Zkouška modulu pružnosti v tahu	19
1.2.2.2 Zkouška meze kluzu	19
1.2.2.3 Zkouška meze pevnosti v tahu	20
1.2.3 Zkoušky tvrdosti	21
1.2.3.1 Zkouška tvrdosti podle Brinella	21
1.2.3.2 Zkouška tvrdosti podle Vickerse	23
1.2.3.3 Zkouška tvrdosti podle Rockwella	23
1.3 HODNOCENÍ ODOLNOSTI MATERIÁLU PROTI VYSOKÝM TEPLOTÁM	23
1.3.1 Zkoušky krátkodobé	24
1.3.1.1 Zkouška pevnosti v tahu	24
1.3.1.2 Zkouška tvrdosti podle Brinella	24
1.3.1.3 Zkouška vrubové houževnatosti	24
1.3.2 Zkoušky dlouhodobé	24
1.4 HODNOCENÍ ODOLNOSTI MATERIÁLU PROTI KŘEHKÉMU PORUŠENÍ	26
1.4.1 Zkoušky rázové	27
1.4.1.1 Zkouška ohybu rázem	28
1.4.1.2 Zkouška nulové houževnatosti	28

1.4.1.3	Zkouška velkých těles rázem.....	28
1.4.1.4	Zkouška teploty zastavení trhliny.....	28
1.4.2	<i>Základy lomové mechaniky</i>	29
1.4.2.1	Lineární elastická lomová mechanika	29
1.4.2.2	Elasticko-plastická lomová mechanika.....	32
1.5	HODNOCENÍ ODOLNOSTI MATERIÁLU PROTI ÚNAVOVÉMU POŠKOZENÍ ..	33
1.5.1	<i>Nukleace a růst trhlin</i>	34
1.5.2	<i>Faktory ovlivňující mez únavy</i>	36
1.6	HODNOCENÍ STRUKTURY	38
1.6.1	<i>Zkoušky makroskopické</i>	39
1.6.2	<i>Zkoušky mikroskopické</i>	39
1.6.3	<i>Zkoušky elektronovou mikroskopií</i>	40
1.7	NEDESTRUKTIVNÍ KONTROLA - ZKOUŠKY BEZ PORUŠENÍ MATERIÁLU ..	41
1.7.1	<i>Vady materiálu</i>	42
1.7.2	<i>Popis jednotlivých metod</i>	43
1.7.2.1	Vizuální kontrola	43
1.7.2.2	Kapilární metoda	43
1.7.2.3	Elektromagnetická nedestruktivní defektoskopie	44
1.7.2.4	Ultrazvuková defektoskopie.....	47
1.7.2.5	Prozařovací metoda - radiografie	49
2.	KRYSTALIZACE KOVŮ A SLITIN.....	51
2.1	ODLIŠNOSTI STRUKTURY TAVENINY A TUHÉ FÁZE	51
2.2	KRYSTALIZACE KOVŮ A SLITIN.....	52
2.2.1	<i>Nukleace</i>	52
2.2.2	<i>Růst krystalů</i>	54
2.2.3	<i>Difúze a krystalizace slitin</i>	55
2.2.3.1	Rovnovážná krystalizace.....	56
2.2.3.2	Nerovnovážná krystalizace	58
2.2.4	<i>Krystalizace některých slitin ve formě</i>	60
2.2.4.1	Krystalizace tuhého roztoku ve formě	61
2.2.4.2	Krystalizace s eutektickou přeměnou	62
2.2.4.3	Krystalizace s peritektickou reakcí	63
2.2.5	<i>Ovlivňování krystalizace</i>	65

2.3	OBJEMOVÉ ZMĚNY PŘI TUHNUTÍ A CHLADNUTÍ A JEJICH DŮSLEDKY	67
2.3.1	<i>Smršťování taveniny</i>	67
2.3.2	<i>Objemové změny při tuhnutí</i>	68
2.3.3	<i>Smršťování v tuhém stavu</i>	71
2.4	ROVNOVÁŽNÉ DIAGRAMY	72
2.4.1	<i>Diagram dvou kovů dokonale rozpustných v tuhém i kapalném stavu</i>	73
2.4.2	<i>Diagram dvou kovů s omezenou rozpustností v tuhém stavu</i>	73
2.4.2.1	Diagram s omezenou rozpustností v tuhém stavu s eutektickou reakcí	74
2.4.2.2	Diagram s omezenou rozpustností v tuhém stavu s peritektickou reakcí.....	75
2.4.3	<i>Soustavy s intermetalickými fázemi</i>	75
	Kovové valenční sloučeniny	76
	Elektronové sloučeniny	76
	Intersticiální sloučeniny	77
2.4.4	<i>Soustavy s monotektickou rovnováhou</i>	79
2.4.5	<i>Soustavy s eutektoidní rovnováhou</i>	80
2.4.6	<i>Vícesložkové systémy</i>	81
2.4.6.1	Způsoby zobrazování ternárních soustav	81
2.4.6.2	Krystalizace ternárních slitin	83
3.	FÁZOVÉ PŘEMĚNY V TUHÉM STAVU	86
3.1	PRŮBĚH A DRUHY FÁZOVÝCH PŘEMĚN	86
3.2	PŘÍČINY FÁZOVÝCH PŘEMĚN	86
3.2.1	<i>Polymorfie kovů a slitin</i>	87
3.2.2	<i>Eutektoidní rozpad</i>	87
3.2.3	<i>Rozpad tuhého roztoku při změně rozpustnosti</i>	91
3.2.4	<i>Přeměna nestabilní nebo metastabilní sloučeniny</i>	94
3.2.5	<i>Přeměna neuspořádaného tuhého roztoku v uspořádaný</i>	95
3.3	TRANSFORMAČNÍ DIAGRAMY	95
3.4	TEPELNÉ ZPRACOVÁNÍ	97
3.4.1	<i>Klasifikace typů tepelného zpracování</i>	97
3.5	TEPELNÉ ZPRACOVÁNÍ OCELÍ	98
3.5.1	<i>Žíhání</i>	98
3.5.1.1	<i>Žíhání bez překrystalizace</i>	98
3.5.1.2	<i>Žíhání s překrystalizací</i>	100
3.5.1.3	<i>Jiné druhy žíhání</i>	100

3.5.2	<i>Kalení</i>	101
3.5.2.1	Austenitizace	101
3.5.2.2	Kalení martenzitické.....	103
3.5.2.3	Zakalitelnost a prokalitelnost ocelí	105
3.5.2.4	Bainitické kalení.....	106
3.5.3	<i>Popouštění</i>	106
3.6	TEPELNĚ–MECHANICKÉ ZPRACOVÁNÍ (TMZ).....	107
3.7	CHEMICKO-TEPELNÉ ZPRACOVÁNÍ (CHTZ)	108
3.7.1	<i>Cementování</i>	108
3.7.2	<i>Nitridace</i>	111
3.7.3	<i>Nitrocementace</i>	113
3.7.4	<i>Karbonitridace</i>	113